

Sygn. akt IV KK 413/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSA del. do SN Stanisław Stankiewicz

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Jerzego Engelkinga
w sprawie **J. F.**

skazanej z art. 286 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 15 kwietnia 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanej
od wyroku Sądu Rejonowego w N.

z dnia 8 września 2008 r.,

**uchyla wyrok w zaskarżonej części, tj. w zakresie
rozstrzygnięcia zawartego w pkt II.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w N. wyrokiem zaocznym z dnia 8 września 2008 r., uznał J. F. za winną tego, że w okresie od dnia 9 maja 2001 r. do dnia 23 sierpnia 2001 r., w N. i R. działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej za pomocą wprowadzenia w błąd

co do zamiaru o możliwości wywiązania się z przyjętych na siebie zobowiązań, prowadząc własną działalność gospodarczą w postaci apteki G., pobrała od Hurtowni Leków i Artykułów Sanitarnych P. leki na łączną kwotę 64936,33 zł. na podstawie faktur VAT: [...],

przez co doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w/w firmę na kwotę 64 936,33 zł, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to wymierzył jej karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt. 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres 4 lat próby; w pkt. II wyroku, na mocy art. 72 § 2 k.k., zobowiązał J. F. do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego Hurtowni Leków i Artykułów Sanitarnych P. kwoty 64 936,33 zł. w terminie 1 roku i 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego wyroku; na zasadzie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił J. F. od ponoszenia kosztów sądowych obciążając nimi Skarb Państwa.

Od tego wyroku kasację złożył Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżył wyrok w części, dotyczącej nałożenia na oskarżoną - na podstawie art. 72 § 2 k.k. - obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego Hurtowni Leków i Artykułów Sanitarnych P. kwoty 64.936,33 zł w terminie 1 roku i 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia (punkt II wyroku), na korzyść J. F., i **zarzucając** rażące naruszenie prawa karnego procesowego, mające istotny wpływ na jego treść, to jest art. 415 § 5 k.p.k., polegające na tym, że Sąd zobowiązał oskarżoną do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, podczas gdy o roszczeniu majątkowym wynikającym z popełnienia przestępstwa na szkodę pokrzywdzonego, wskazanym w punkcie II wyroku Sądu, prawomocnie orzeczono w postępowaniu nakazowym, które toczyło się przed Sądem Rejonowym w N. w sprawach [...], **wniósł** o uchylenie wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w N., w części dotyczącej zobowiązania oskarżonej do naprawienia szkody (punkt II orzeczenia).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja zasługuje na uwzględnienie.

Rację ma Rzecznik Praw Obywatelskich gdy podnosi, że zaskarżony wyrok zapadł z rażącym naruszeniem przepisu prawa karnego procesowego, wskazanego w zarzucie kasacji.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że zakaz wynikający z art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k. ma zastosowanie w przypadku możliwości orzeczenia obowiązku naprawienia szkody określonego na podstawie art. 72 § 2 k.k. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2006 r., IV KK 328/06, OSNKW 2007, z. 2, poz.14, z dnia 26 listopada 2008 r., III KK 342/08, LEX nr 471013, z dnia 17 grudnia 2008 r., III KK 343/08, R-OSNKW 2008, poz. 2627, z dnia 3 września 2009 r., V KK 149/09, R-OSNKW 2009, poz. 1805 z dnia 16 listopada 2011 r., III KK 270/11, R-OSNKW 2011, poz. 2119, z dnia 6 listopada 2012 r., IV KK 268/12, LEX nr 1226754, z dnia 7 maja 2013 r., II KK 268/12, LEX nr 1313135).

Podkreśla się, że zobowiązanie do naprawienia szkody, w oparciu o przepis art. 72 § 2 k.k., pomimo tego, że ma charakter również probacyjny, jest jednak także jednym z rodzajów obowiązku naprawienia szkody, zaś zawierający klauzulę antykumulacyjną art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k. nie stawia w tym zakresie żadnych dodatkowych warunków rozróżniających poszczególne, uregulowane w prawie materialnym, przypadki jego zastosowania. Taka interpretacja znajduje potwierdzenie w założeniach projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 20 grudnia 2001 r. (Druk sejmowy nr 182, s. 68 uzasadnienia projektu), który stał się podstawą uchwalonej ustawy dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 17, poz. 155). Znowelizowany nią przepis art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k. głosi, że nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono.

Trafnie podkreśla Rzecznik Praw Obywatelskich w uzasadnieniu kasacji, iż w realiach niniejszej sprawy, klauzula antykumulacyjna, o jakiej mowa w art. 415 § 5

zd. 2 k.p.k., powinna mieć zastosowanie, albowiem roszczenia wynikające z popełnienia przez J. F. przypisanego jej przestępstwa, były przedmiotem innego postępowania, co więcej o roszczeniach tych prawomocnie orzeczono nakazami zapłaty Sądu Rejonowego w N. w sprawach [...].

W sprawie o sygn. [...], w dniu 5 marca 2002r., Sąd Rejonowy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, na mocy którego zasądzono od pozwanej J. F. na rzecz powoda Hurtowni Leków i Artykułów Sanitarnych „P.” kwotę wynikającą z faktur VAT o numerach: [...] tj. 20.943,63 złotych wraz z odsetkami ustawowymi.

Z kolei w sprawie o sygn. [...], w dniu 5 marca 2002 r. Sąd Rejonowy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, na mocy którego zasądzono od pozwanej J. F. na rzecz powoda Hurtowni Leków i Artykułów Sanitarnych „P.” kwotę wynikającą z faktur VAT [...], tj. 22.359,73 złotych wraz z ustawowymi odsetkami.

Również w sprawie o sygn. [...], w dniu 5 marca 2002 r. Sąd Rejonowy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, na mocy którego zasądzono od pozwanej J. F. na rzecz powoda Hurtowni Leków i Artykułów Sanitarnych „P.” kwotę wynikającą z faktur VAT o numerach [...], tj. 21.632,97 złotych wraz z ustawowymi odsetkami.

Jak zatem wynika z treści wskazanych wyżej orzeczeń, o roszczeniach na łączną kwotę 64.936,33 złotych, wynikających z popełnienia przez oskarżoną J. F. zarzuconego jej czynu, prawomocnie orzeczono w postępowaniu cywilnym, jeszcze przed wszczęciem postępowania karnego.

Oczywista jest zatem tożsamość roszczenia, o którym rozstrzygnął zaskarżonym kasacją wyrokiem Sąd Rejonowy, w postaci zobowiązania oskarżonej do naprawienia szkody, na podstawie art. 72 § 2 k.k., z tym, o którym prawomocnie orzeczono w postępowaniu nakazowym, które toczyło się przed Sądem Rejonowym w N. w sprawach o sygn. [...]. Powyższe w sposób oczywisty wynika z analizy dokumentów z akt tych postępowań.

Nadto zauważyć należy, iż Sąd Rejonowy orzekając w sprawie o zarzucone J. F. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. dysponował przedstawionymi danymi, gdyż w aktach sprawy VII K .../08, na kartach od 17 do 177 znajdują się kopie akt sądowych Sądu Rejonowego w N. „sygn.: [...] natomiast

na kartach 215 - 217 dokumentacja z której wynika, że wobec J. F., w sprawach o sygnaturach KM [...], prowadzone jest postępowanie egzekucyjne z wniosku wierzyciela - Hurtowni Leków i Artykułów Sanitarnych „P.”, co do kwot zasądzonych wyżej wskazanymi nakazami zapłaty.

W tej sytuacji, wobec stwierdzenia rażącego naruszenia przepisu art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k., oraz oczywistego wpływu tego uchybienia na treść zaskarżonego wyroku, należało uchylić wyrok w zaskarżonej części, tj. odnośnie zobowiązania J. F. do naprawienia szkody (pkt. II wyroku). Zbędne zarazem stało się w tym wypadku wydanie orzeczenia następczego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje bowiem pogląd, że art. 537 k.p.k. nie zawiera pełnego katalogu możliwych rozstrzygnięć sądu kasacyjnego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 1999 r., III KKN 323/97, OSNKW 1999, z. 9 – 10, poz. 61, czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2005 r., IV KK 267/05, LEX nr 164288) i że możliwe jest tu także ograniczenie się Sądu Najwyższego do uchylenia wadliwego rozstrzygnięcia bez wydawania orzeczenia następczego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2001 r., III KKN 168/01, OSNKW 2000, z. 11 – 12, poz. 97). Sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie wskazuje właśnie na taką możliwość i potrzebę.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy, z mocy art. 537 § 2 k.p.k., orzekł, jak w wyroku.